

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Opinio Alexandri, Sancti Thomæ, & Bonauenturæ. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

citur ita velle, ut non possit non velle: ergo cum negat hanc necessitatem voluntati Dei, significat voluntatem Dei ita libere velle creaturas, ut possit non velle, quæ est libertas quoad exercitium: quare cum docet voluntatem Dei necessario velle suam bonitatem, de necessitate etiam quoad exercitium loquitur. Fateor quidem, id non probasse, nec satis explicasse exemplo illo beatitudinis, quæ solum necessario diligitur quoad specificationem, hoc est, ita diligitur, ut nequeat odio haberi, aliunde tamen recte probari potest, ut in seq. disput. dicemus.

Secundo cum S. Thom. dicit, Deum necessario velle creaturas ex suppositione, observandum est, quid intelligat verbo illo, *Ex suppositione*. Thom. multa nonnulli suppositionem illam sic explicant, supposito, quod Deus se actu velit, tanquam finem aliorum, necesse est eum alia propter seipsum diligere: hoc autem modo sequitur solum Deum diligere vage has, aut alias creaturas necessario, non autem has, quas de facto diligit. Horum tamen interpretatio mihi non placet, quia S. Tho. non loquitur de creaturis vage, sed speciatim de ijs, quæ de facto creatæ sunt, easque asserit diligi à Deo necessario ex suppositione. Licet autem diligendo se tanquam finem consequendum, necessario sequatur eum diligere aliquas creaturas, quibus se velit proponere, ut finem consequendum: tamen non necessario debent esse hæc, quæ de facto productæ sunt. De his vero inquit S. Doctor necessario ex suppositione diligi à Deo; explicat autem se loqui de ea necessitate, qua id, quod est, quando est, necessario dicitur esse, quæ dici solet necessitas ex suppositione: frustra igitur eius discipuli alio modo interpretantur illud, *Ex suppositione*, cum ipse expresse in litera textus se exposuerit. Cur vero hæc necessitas ex suppositione talis sit, ut iam voluntas Dei mutari non possit, vel cessare ab eo, quod semel ab æterno decrevit, cum tamen nos à nostra voluntate cessare possimus, tamen, quando volumus, necessitate suppositionis necessario velimus, colligitur ex ijs, quæ diximus q. 14. art. 15. & dicemus in hac quæst. artic. 7.

Tertio arguit Caietan. contra id, quod S. Tho. in hoc articulo docet, nempe nihil perfectionis accrescere bonitati Dei ex eo, quod ipse etiam diligit alia: videtur enim contrarium docuisse 1. contra gent. cap. 76. ratione secunda, ubi ait id perfecte desiderari, aut amari, quod secundum totam suam virtutem diligitur, virtus autem finis est non tantum propter se, & in se amari, sed etiam alia diligi propter ipsum, ergo quod creaturæ diligantur propter Deum, ad virtutem, & perfectionem ipsius pertinet. Respondet idem Caietan. hoc quodammodo pertinere ad perfectionem Dei, non secundum intensionem, ut inquit ille, sed secundum extensionem, hoc est, ut ex ponit Ferrar. cap. illo 76. secundum extrinsecam perfectionem, non secundum intrinsecam: quod enim finis in se, & propter se, & alia propter ipsum diligantur, non est aliqua ipsi perfectio intrinseca: extrinsece tamen quodammodo dicitur perfecti in ratione finis, hæc autem perfectio potius est creaturarum, quæ propter Deum volitæ sunt, quam ipsius Dei.

CAPVT I.
DISPUTATIO LXXIX.

An Deus necessario velit omnia, quæ vult.

Opinio Alexandri, S. Thomæ, & Bonaventuræ. cap. 1.
Voluntatem Dei necessario ferri in res possibili, libere tamen in res futuras probabilis est. cap. 2.
Notationes ad elucidationem doctrinæ superioris. cap. 3.

CAPVT I.

Opinio Alexandri, S. Thomæ, & Bonaventuræ.

Hæc unica disputatione breuiter complectar vniuersa, quæ Doctor Angelicus duobus articulis præcedentibus tradidit, in quæstione vero proposita certum est, & absque controuersia inter Doctores, Deum diligere suam bonitatem, non libere, sed necessario; id quod non solum debet intelligi de necessitate specificationis, sed etiam exercitij: an vero S. Tho. artic. 3. loquatur solum de necessitate specificationis, ibidem notatum est. Omnia autem ratione illius, quæ, ut ibidem diximus, vix aliud probat, quam necessitatem quoad specificationem, hac ratione alij videntur: cum Deus sit purus actus, debet semper actus seipsum diligere, & non quandoque diligere, quandoque non diligere. Verum tamen oportet rem hac efficacius demonstrare, nam etiam si Deus sit purus actus, nihilominus libere vult creaturas ab æterno, à qua libera volitione iam non potest cessare, ergo non repugnat libera voluntas Deo, etiam si ipse sit purus actus: quare oportet ostendere, cur potius respectu suæ bonitatis ei non competat libertas, quam respectu creaturarum.

Id vero bifariam demonstratur: primum quoniam in Dei bonitate reuelat omnis ratio bonitatis, ut neque in Deo, nec in exercitio diligendi ipsum, possit apparere ratio mali, sicut igitur hac ratione Beati videntes Deum ipsum diligunt necessario, ut videbimus 12. q. 4. artic. 4. sic etiam Deus seipsum diligit necessario. Deinde si Deus seipsum ab æterno non dilexisset, debuisset esse aliqua in ipso mutatio, hoc est, aliter in se esse debuisset, quam nunc est, nunc enim seipsum diligit; vel si Deus nunc non diligit se, & potuit ab æterno diligere, eodem modo debuit esse in ipso aliqua mutatio, ut ab æterno diligeret seipsum: intelligi enim non potest idem Deus eodem modo perueniens seipsum diligere, & non diligere: manens enim idem, eodem modo secum comparatur; sed in Deo non potest esse aliqua mutatio, ergo aut necessario se non diligit, aut necessario se diligit prius non est dicendum, est enim manifeste absurdum, ergo posterius asserendum est.

Quod si dicas, idem Deus manens idem omnino in se, nunc diligit creaturas, quas posset ab æterno manens idem non diligere, ergo & seipsum similiter. Respondeo saltem aliquam esse necessariam mutationem in rebus dilectis, ut Deus dicat, Soluite. Sed ut posset seipsum non diligere, quæ actu diligit, vel contra, ut posset se diligere, quem non diligeret, non sufficeret aliqua mutatio in alijs rebus, sed in ipsomet deo deberet esse; est enim necessaria mutatio aut in re volita, aut in ipso volente; cum igitur Deus in dilectione suis sit res volita, & ipse volens, in ipso deberet esse mutatio.

6. Thom.

22

Creaturas de facto existentes necessario vult Deus ex suppositione.

6. Thom.

23

Caietan. obicit. 8. homin.

Ferrar.

poss. Filium dei generari, de quo tamen ex professo dicemus disp. 144.

CAPVT II.

Voluntatem Dei necessario ferri in res possibiles, libere tamen in res futuras probabilis est.

Ego vero existimo cum Scoto in 3. d. 32. q. unica, in principio, distinctione opus esse: aut enim sermo est de amore simplicis complacentie tantum, qui dici solet simplex affectus, & hoc amore vult deus omnes creaturas possibiles non libere, sed necessario: aut loquimur de voluntate, & amore efficaci, quo vult creaturis dare existentiam, & eas producere; & hoc amore diligit creaturas possibiles non necessario, sed libere: sententiam hanc videor mihi ex antiquis, & recentioribus Scholasticis colligere, eamque probabiliorum esse paucis demonstrabo: docent igitur Ricard. in 1. d. 45. art. 1. q. 5. ad ultimum, & Dionys. Carth. q. 1. circa finem, Scotus loco citato, & Caietan. infra q. 34. artic. 2. §. Ad imaginationes, respondens ad primum Scoti, creaturas possibiles, quatenus possibiles sunt, absque ullo ordine ad existentiam diligi a deo. Explicat autem Scotus hanc sententiam de amore simplicis complacentie, de quo plane ceteri etiam intelligunt: eam vero plurimi ex schola S. Th. iam cum Caiet. sequuntur: explicare autem possemus Doctorem sanctum, ut non loqueretur de hoc amore simplicis complacentie, sed de amore efficaci.

Sicut

Creaturas
tantum
fuerunt
a Deo
dilecti
patant
aliqui
Alexand.
Bonavent.
S. Thom.

Psal. 115

Dicit id
S. Thomas

Tertio

Creaturas
tantum
fuerunt
a Deo
dilecti
patant
aliqui
Alexand.
Bonavent.
S. Thom.

Scotus

Prior pars
sententia.Posterior
pars.Ricard.
Dionys.

Carth.

Scotus.
Caietan.Prior pars
probat.Deus neces-
sario diligit
res possibiles
quoniam ex
eius natura

8

Confirmatio.

Porro huius sententiae fuisse S. Thom. colligi videtur primo ex art. 3. ubi cum dicat in vniuersam, & nulla facta distinctione creaturas a Deo libere diligi, asserit nihilominus eandem necessario cognosci. Discrimen vero constituit in solutione 6. eiusdem articuli; quoniam res cognoscuntur a Deo, quatenus in ipso sunt, intelligit obiectione, loquitur enim de ipsis secundum earum proprias rationes: diliguntur autem, ut sunt in seipsis, hoc est, ut existunt in aliqua differentia temporis; & quia in ipso Deo necessario sunt, necessario etiam cognoscuntur, quia vero non necessario sunt in aliquo tempore, non necessario diliguntur: eandem doctrinam habet infra art. 6. ad 2. ut enim late retulimus supra disput. 24. S. Th. existimat, nulli creaturæ, nisi existenti, & prout coniunctæ existentie in aliqua differentia temporis bonitatem conuenire: quare cum voluntas per modum complacentie, & prosecutionis non sit nisi circa bonum, sequitur voluntatem vel non ferri in creaturas sub esse possibili, & secundum essentiam nunc consideratas, sed solum in res, & creaturas futuras. Idem habet 1. contra gen. cap. 8. in vltima ratione, quam eius sententiam fuisse ibidem explicauimus. Idem meo iudicio docuit Ferrar. 1. contra gen. cap. 8. & 4. c. 13. §. Dicitur secundo, ut ex professo deduxi disputatione citata.

Ex hac vero opinione sequitur, creaturas non diligi a deo necessario, sed solum libere, ac proinde seipsum solum necessario diligere, de creaturis id patet, nam si Deus vult creaturas futuras, circa possibiles vero, nec ullo modo futuras, non veritate eius voluntas, fit, ut libere omnino eas velit, quatenus vult eas fore; sicut enim libere futuræ sunt, sic etiam libere Deus vult eas fore: quomodo vero voluntas dei feratur in creaturas futuras cap. 3. videbimus.

Huius doctrinæ consentaneum est id, quod quidam Thomistæ asserunt, nimirum Spiritum sanctum non procedere per amorem aliquem creaturarum, cum tamen ipsi asserunt, verbum genitum intellectione eorum sub esse possibili; quia scilicet creaturæ libere diliguntur; cum solum diligantur futuræ: processio autem Spiritus sancti est necessaria: at possibile creaturæ cognoscuntur necessario, quare cognitione illarum putant

Ratione vero probatur, quoniam si Deus libere diligeret creaturas possibiles, posset ab æterno eas diligeri, & non diligeri, sicut etiam futuras, quare si eas nunc ita diligeret, ut posset ab æterno non diligeri, posset esse aliqua variatio aut in essentia Dei, aut in rebus ipsis: nam duo extrema eodem modo se habentia non possunt esse fundamentum contradictorium denominationum, quales sunt diligeri, & non diligeri: at nulla variatio excogitari potest nec in deo, ut manifestum est, nec in ipsis rebus possibilibus, quia eodem modo semper necessario possibiles sunt: ergo aut dicendum est, eas necessario semper diligi, aut necessario semper non diligi, sed dici non potest, eas a deo necessario non diligi, cum ipsis bonitas aliqua conueniat, ut prædictum est, quia deo placere possunt: ergo voluntas dei necessario fertur in ipsas quoad specificationem, & exercitium, tum quia non possunt displicere deo, tum etiam, quia non possunt non dari. Addit, quod si Deus